

Klopi pozimi otrpnejo, aprila se zbudijo, v maju, juniju in juliju pa je njihova aktivnost največja. Zelo so odvisni tudi od vlage. Največ klopov je na vlažnih mestih mešanih gozdov z gosto podrastjo do nadmorske višine 600 m. Njihovi gostitelji so lahko divje in domače živali, tudi ptice. Pri vbodu porine klop svoj rilec globoko v kožo in se tam zasidra z dvema kaveljčkoma. Vbod ni boleč in klopa opazimo šele, ko se napije krvi. Pri tem se poveča od 1,5 na 6 mm in več v premeru. Vbodno mesto začne srbeti. Vsi klopi niso okuženi

Klopni meningoencefalitis (KME) je virusna okužba osrednjega živčevja. Prenaša se z ugrizom okuženega klopa. Pojavlja se sezonsko, največ od meseca maja do oktobra, kar je povezano z aktivnostjo klopov.

SIMPTOMI IN ZNAKI

Inkubacijska doba (čas od okužbe do pojava simptomov) je 1-3 tednov. Po inkubacijski dobi poteka bolezen v dveh fazah. Prva faza traja do enega tedna in se kaže kot vročina, glavobol, slabo počutje, utrujenost, bolečine (v udih, trebuhu, mišicah), driska. Druga faza se začne, ko virus preide skozi krvno-možgansko pregrado v možgane. Pride lahko do meningitisa (vnetje možganskih ovojnic), ki se kaže z vročino, vrtoglavico, glavobolom, slabostjo, bruhanjem, preobčutljivostjo na svetlobo, otrdelostjo vratu.

Za meningoencefalitis (encefalitis = vnetje možganov) je značilno, da imajo bolniki poleg znakov meningitisa, še težave kot so motnje spanja - zaspanost, motnje zavesti, motnje govora, mišljenja, tresavico - največkrat prstov in jezika.

Tretja oblika je meningoencefalomielitis pri katerem se simptomom in znakom meningitisa pridružijo še znaki, ki so odraz vnetja hrbtenjače, kar se največkrat pokaže z ohromitvami udov (paralize) in/ali dihalnih mišic.

KAJ LAHKO STORIMO SAMI

Da bi se zaščitili pred klopi, je smiselno upoštevati navodila in ukrepe, kot so uporaba svetlih, gladkih oblačil, kemičnih sredstev za odganjanje mrčesa – repelentov (na tržišču so na voljo v obliki mazil, sprejev, gelov, losjonov itd. Po vrnitvi domov se temeljito pregledamo, odstranimo morebitne prisesane klope, se stuširamo, si umijemo lase ter oblačila operemo.

NAJZANESLIVEJŠA ZAŠČITA JE CEPLJENJE

Cepljenje ponuja zanesljivo zaščito pred KME veliki večini (več kot 90%) cepljenih. Cepijo se lahko vsi, ne glede na osnovne bolezni (izjema so le nekatera nevrološka obolenja) in starost; cepijo se lahko otroci od enega leta starosti naprej.

Priporoča se, da se cepljenje s prvima dvema odmerkoma opravi v zimskih mesecih z enomesečnim razmakom. Tako se vzpostavi zaščita pred boleznijo še pred aktivnostjo klopov. Tretji odmerek sledi čez 9-12 mesecev, nato pa so potrebni pozitivni odmerki, prvi čez 3 leta, kasneje pa na 5 let, po 60. letu pa znova po en odmerek na tri leta.

Cepljenje poteka v vseh območnih zavodih za zdravstveno varstvo in tudi pri izbranih zdravnikih.

Za otroke, rojene od l. 2016 dalje, je osnovno cepljenje brezplačno. Če je bil otrok, rojen od l. 2016 dalje, že cepljen proti KME s samoplačniškim cepivom, so naslednji trije odmerki brezplačni. Pri izbranem zdravniku vašega otroka se informirajte glede začetka cepljenja in časovnih razmikov med posameznimi odmerki cepiva.

POMEMBNO

1. Ko se vrnemo s sprehoda, dobro pregledamo kožo celega telesa.
2. Če smo našli klopa, ga čimprej previdno odstranimo. Klopa odstranimo doma.
3. Za odstranitev uporabimo navadno pinceto ali pinceto, ki je namenjena odstranjevanju klopov. Klopa primemo s pinceto čim bližje koži in ga z enakomernim gibom izvlečemo. Če ostane del klopa v koži, npr. zatrgana glava oz. rilček, ostanek pustimo v koži in ga ne odstranjujemo. Ta del klopa, ki je ostal v koži, ni nevaren za prenos okužbe s klopa na človeka in bo odpadel sam od sebe v nekaj dneh. 4. Za odstranjevanje klopov ne uporabljamo olja, krem, petroleja ali drugih mazil. Klopa med odstranjevanjem ne vrtimo.
5. Po odstranitvi klopa razkužimo mesto, kjer je bil prisesan, prav tako pinceto, ki smo jo uporabili.
6. Po odstranitvi klopa opazujemo otroka za morebiten pojav zgoraj opisanih bolezenskih znakov. Okrogla, ovalna oz. obročasta rdečina se lahko pojavi kjerkoli po telesu še več tednov po ugrizu.
7. Izjemoma je potrebna odstranitev klopa pri zdravniku. V tem primeru se predhodno posvetujete z izbranim zdravnikom in sledite danim navodilom.
8. Cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu je varno in učinkovito in ga svetujemo od dopolnjenega 1 leta starosti.

Viri:

- <https://www.thelancet.com/journals/lancet/article-tickborneencephalitis>
- cdc.europa.eu/en/tick-borne-encephalitis

Vogrin Kristina, dr.med., spec. ped.